

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 961
van **MIEKE SCHAUVLIEGE**
datum: 31 augustus 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Project Seine-Schelde - Natuurcompensatie

De Vlaamse Regering besliste in 2006 om aan het infrastructuurproject voor de Leie een programma van natuurherstel te koppelen, waarbij naast natuurtechnische ingrepen aan de oevers van de gekanaliseerde Leie en oude Leiemeanders, 500 ha natuurherstel (hermeandering en valleierherstel) in de Leievallei zou worden uitgevoerd, verdeeld over 10 projectgebieden. Het gaat daarbij voor een groot deel om de realisatie van bestaand natuurgebied dat momenteel nog steeds in landbouwgebruik is of in privé-eigendom voor allerlei toepassingen zoals tuinen, paardenweiden enzovoort.

Tijdens de hoorzitting over droogte stelde De Vlaamse Waterweg nv (DVW) het natuurherstel naar 'natte natuur' voor als een heel mooi voorbeeld uit de praktijk hoe aan de hand van herstel van natte natuur de droogteproblematiek kan worden aangepakt. Tijdens de commissievergadering Mobiliteit van 9 juli 2020 gaf minister Peeters de stand van zaken van dit natuurherstel mee.

Inzake het project Rivierherstel Leie zijn tot op heden een drietal inrichtingsplannen opgemaakt. In het hele verhaal van de Seine-Schelde is voorzien in 500 hectare natte natuur extra. De drie inrichtingsplannen zijn opgemaakt voor de deelgebieden Laag-Vlaanderen, Bavikhove-Ooigembos en Neerhoek-Ponthoek. In het deelgebied Bavikhove-Ooigembos is reeds vier hectare natuur ingericht; voor Neerhoek-Ponthoek wordt ernaar gestreefd om dit jaar te kunnen starten met de inrichting van 7,6 hectare. Daaromtrent is de omgevingsvergunning in opmaak. De verwerving van de benodigde gronden blijft in het hele verhaal een zeer belangrijk knelpunt voor de realisatie van het rivierherstel van de Leie. Mede gelet op de problematiek van de grondverwerving kan nog geen exacte streefdatum vooropgesteld worden voor het volledig creëren van de 500 hectare natte natuur.

Een taakverdeling werd afgesproken, waarbij:

- a) De Vlaamse Waterweg zorgt voor:
 - de waterbouwkundige werkzaamheden (binnenvaart van project Seine-Schelde);
 - de natuurvriendelijke inrichting van de oevers en de aanleg van vispassages;
 - het weer in verbinding stellen en het deels opnieuw uitgraven van de oude Leiemeanders.
- b) Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) zorgt voor:
 - de grondverwerving;
 - de ontwikkeling van de 500 hectare natte, watergebonden natuur in 10 deelgebieden langs de Leie tussen Wervik en Deinze.

- c) De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) zorgt voor:
- de opmaak van de landbouweffectenrapporten (LER's);
 - de Grondenbank.

Volgens deze informatie is er van de 500 ha natuurherstel slechts 4 ha gerealiseerd en zal er op relatief korte termijn 7,6 ha bijkomend gerealiseerd worden.

Ondanks het feit dat de realisatie van deze natte natuur onlosmakelijk met het infrastructuurproject verbonden is, stellen we vast dat de infrastructuurwerken wel vooruitgaan en de werken rond natuur blijven steken. In de beleidsnota Omgeving 2019-2024 wordt het rivierherstel van de Leievallei meerdere keren opgenomen:

"OD1 Versterking van de ruggengraad van de openruimte

De gewestelijke ruimtelijk uitvoeringsplannen voor landbouw, natuur en bos (AGNAS) zijn een belangrijk instrument voor geïntegreerde gebiedsontwikkeling voor strategische openruimtegebieden. Ik zet verder in op het uitvoeren van het gebiedsgericht programma voor de opmaak van deze plannen en leg een pakket bijkomende natuur- en bosgebieden vast in de bestemmingsplannen

De programmering van deze ruimtelijke uitvoeringsplannen wordt afgestemd op de realisatiegerichte doelstellingen van het regeerakkoord. Deze omvatten o.a.:

- het realiseren van het geactualiseerd Sigmaphan en project Rivierherstel Leievallei, OD 3. Vlaamse investeringsagenda die open ruimte doelstellingen ondersteunt

Op Vlaams niveau stemmen we de inzet van overheidsinvesteringen in strategische gebieden van de open ruimte beter af. Op basis van de adviezen van de Programmacommissie Landinrichting wordt een gezamenlijke Vlaamse investeringsagenda opgesteld. Op die manier bereiken we in deze gebieden de grootste impact en overstijgen we de sectorale initiatieven die naast mekaar in eenzelfde gebied plaatsvinden. In uitvoering van het Regeerakkoord investeren we in het Rivierherstel van de Leie.. Voor de afbakening van nieuwe gebieden baseren we ons op de afgestemde prioritaire gebieden waarbinnen de inzet van Landinrichting spoor 1 overwogen kan worden volgens het advies van de Programmacommissie over het landinrichtingsbeleid."

En ook in de blue deal werd dit project opgenomen. In deze deal wordt echter geen bijkomende duidelijkheid gegeven over de timing.

1. Klopt het dat er momenteel slechts 4 ha effectief gerealiseerd is en 7,6 ha op korte termijn gerealiseerd zal worden? Wat is de planning van de overige 488,4 ha nieuw in te richten natuur (oeverherstel, oude meanders en valleierherstel)? Graag een overzicht van de projecten, het aantal te realiseren ha, de aankoop- en inrichtingsbudgetten en of een bestemmingswijziging nodig is voor de realisatie van de projecten.
2. Gelet op het feit dat de infrastructuurwerken verdergaan, ze tegen 2027 afgewerkt zouden moeten zijn en de infrastructuurprojecten en het natuurherstel aan elkaar gekoppeld zijn, welke initiatieven zal de minister nemen om de realisatie van de overige 488,4 ha tegen 2027 rond te hebben?
3. In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 december 2010, waarbij het geïntegreerd project Rivierherstel Leie werd goedgekeurd, kreeg de VLM de opdracht een Grondenbank op te richten.
Hoeveel ha grond werd al verworven in de regio die ingezet kan worden voor natuurherstel of om in te zetten als ruilgrond? Gelieve een evolutie per jaar sinds de oprichting van de Grondenbank voor dit project te vermelden.
4. Welke initiatieven heeft de minister het voorbije jaar genomen om de noodzakelijke grondverwerving in functie van natuurherstel te versnellen?
5. Er moet een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) worden opgemaakt voor ongeveer 250 ha.

Wat is de stand van zaken van de opmaak van dit GRUP? Zal aan dit GRUP een onteigeningsplan gekoppeld worden?

6. In haar beleidsnota geeft de minister aan dat voor de realisatie van het rivierherstel van de Leie het instrument landinrichting spoor 1 zal worden ingezet.

Is hierrond al een beslissing genomen? Is er al een landinrichtingsproject rivierherstel Leie opgestart of in voorbereiding? Zo ja, wat is de stand van zaken, fasering en budgettering? Zo niet, waarom niet?

7. Voor het deel van Pand 140 van het infrastructuurproject wordt binnenkort een omgevingsvergunning aangevraagd door DVW. Gelet op het feit dat infrastructuur en natuurherstel aan elkaar gekoppeld zijn in het project-MER (MER: milieueffectrapport) en de Europese subsidieaanvraag, lijkt het logisch om beide projecten ook vergunningsmatig en inzake uitvoering aan elkaar te koppelen.

Zal het natuurherstel mee geïntegreerd worden in de omgevingsvergunning? Zal de uitvoering van natuurherstel en infrastructuurwerken gelijktijdig gebeuren? Indien niet, hoe zal de minister garanderen dat de infrastructuur en het natuurherstel gekoppeld blijven?

8. Momenteel worden ter voorbereiding van infrastructuurwerken die ervoor zorgen dat 5B-schepen kunnen passeren, hercalibraties voorbereid. Het ziet ernaaruit dat hiervoor bijkomende natuur zal sneuvelen in Pand 160 met aantasting van erkend natuurreservaat 't Schrijverke in Marke, natuur-/vengebied Paters Mote, de Oude Leiearm Kuurne en ook natuurgebied tussen Wevelgem en Menen (onderdeel van de 500 ha natuurcompensatie). Tot nu toe is het onduidelijk hoeveel ha er nog bijkomend zal verdwijnen ten gevolge van het rechte trekken van bepaalde zones. Maar volgens inschattingen gaat het om tientallen ha. Dat was alvast niet in het oorspronkelijke project gepland.

Is de minister het ermee eens dat deze extra ha boven op de 500 ha gecompenseerd moet worden? Hoe zal dit opgenomen worden in het landinrichtingsproject of GRUP?

9. Op welke wijze wordt de voortgang van beide projecten opgevolgd? Welk overleg is er tussen de minister en minister Peeters? Hoe zal ze ervoor zorgen dat de koppeling tussen infrastructuur en natuurontwikkeling gegarandeerd blijft? Is ze het ermee eens dat de afwerking van de infrastructuurwerken niet aanvaardbaar is als het geplande natuurherstel niet tijdig gerealiseerd wordt?

ANTWOORD

op vraag nr. 961 van 31 augustus 2020

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. Het klopt inderdaad dat er momenteel 4 ha is gerealiseerd en 7,6 ha op zeer korte termijn. Deze legislatuur streven we ernaar om minstens in de deelgebieden Bavikhove-Ooigembos en Neerhoek Ponthoek (deel 1) te kunnen overgaan tot effectieve realisatie van de beoogde natte natuur. Wanneer de hiertoe nog benodigde gronden – 60 ha in totaal (34 ha BO en 26 ha NP) – niet tijdig minnelijk kunnen verworven worden, kunnen de nodige onteigeningsprocedures worden opgestart. In totaal moet dit leiden tot een realisatie van ongeveer 100ha.

Daarnaast zal ook verder worden ingezet op minnelijke verwerving van gronden binnen en buiten de overige deelgebieden, door aankoop of ruilgronden in kader van de Grondenbank. Het is hierbij op heden bijzonder moeilijk om per deelgebied een exact aantal hectaren voorop te stellen.

Ongeveer de helft van de deelgebieden heeft momenteel al een bestemming als natuurgebied. De andere helft is agrarisch gebied, waarvan de meeste wel een overdruk valleigebied hebben. Binnen de bestemming valleigebied is het mogelijk om de voorgenomen maatregelen uit te voeren. Voor het deelgebied Harelbeke-Deinze voorziet mijn administratie de opmaak van een gewestelijk AGNAS-RUP om bijkomende gebieden als natuurgebied te bestemmen.

2. In de plan-MER uit 2008 was reeds voorzien dat de uitvoeringstermijn voor het onderdeel natte natuur van het luik rivierherstel beduidend langer zou zijn dan de uitvoeringsplanning voor het luik binnenvaart. Conform het in 2019 gepubliceerde Europese uitvoeringsbesluit Seine-Schelde ligt de streefdatum voor de uitvoering van de infrastructuurwerken momenteel inderdaad op eind 2027. Wellicht zal het voor de natte natuur niet haalbaar zijn om tegen die datum effectief de volledige taakstelling van 500ha ingerichte natuur te gaan.
3. Sinds de oprichting van de grondenbank, in 2012, werd 30,8 ha aangekocht in het projectgebied welke kan ingezet worden voor natuurherstel. Buiten het projectgebied werd 19,8 ha verworven welke ingezet kan worden als ruilgrond.

	in projectgebied (in ha)	ruilgrond (in ha)
2012	0	0
2013	1,9	0
2014	12,9	2
2015	5,7	0
2016	7,2	0
2017	0,8	3,8
2018	2,3	14
2019	0	0
2020	0	0
Totaal	30,8	19,8

4. Zoals eerder gesteld wordt gestreefd om minstens in de deelgebieden Bavikhove-Ooigembos en Neerhoek Ponthoek (deel 1) ongeveer 100 ha op korte termijn te realiseren. Wanneer de hiertoe nog benodigde gronden niet tijdig minnelijk kunnen verworven worden, zal desnoods overgegaan moeten worden tot onteigening.
5. Er werd reeds voorbereidend werk uitgevoerd voor het GRUP Leievallei Bavikhove – Deinze. De opmaak van het RUP kan formeel starten van zodra de plandoelstellingen beleidsmatig vastgelegd worden in een startnota, goed te keuren door de Vlaamse Regering. Op het coördinatieplatform voor de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur (AGNAS) van 16/01/2020 werd de opmaak van een nieuwe startnota geagendeerd in 2021. De noodzaak aan de inzet van onteigeningsplannen vormt één van de onderzoeksvragen in het RUP-proces.
6. Op dit moment worden de gekende vragen voor landinrichting spoor 1 afgewogen binnen de Programmacommissie Landinrichting die daarover een advies zal uitbrengen.
7. Het klopt inderdaad dat het luik binnenvaart en het luik rivierherstel aan elkaar gekoppeld zijn via de plan-MER en de beslissing van de Vlaamse Regering van 2010. Het is echter onmogelijk om per pand alle werken gelijktijdig uit te voeren. Het is wel zo dat gelijktijdig met de kalibratie van de Leie ook de oevers zullen worden heraangelegd, in het pand Deinze – Sint-Baafs-Vijve bijvoorbeeld zullen ongeveer 13,5 km van de in totaal 21 km nieuw aan te leggen oevers op een natuurvriendelijke wijze worden ingericht (d.w.z. als dras- of plasberm of als lagune). Deze oevertaanleg maakt ook deel uit van het luik rivierherstel en zal ook een belangrijke natuurwinst opleveren. De overige onderdelen van het luik rivierherstel zullen apart worden aangevraagd en uitgevoerd. De koppeling van de beide wordt bewaakt door de stuurgroep die rapporteert aan mezelf en mijn collega minister Peeters.
8. Alle deelprojecten van het Seine-Scheldeprogramma op de Leie-as, zowel van het luik binnenvaart als van het luik rivierherstel, dienen te voldoen aan de vigerende wet- en regelgeving. Ik denk onder meer aan het bekomen van de benodigde omgevingsvergunningen alvorens tot uitvoering over te gaan, inzonderheid ook voor wat betreft de MER-regelgeving en het voorzien van eventuele compensatiemaatregelen mocht dit nodig blijken.
9. In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 heeft DVW de nodige overlegorganen opgericht. De overkoepelende opvolging gebeurt via de stuurgroep waarin De Vlaamse Waterweg, Vlaamse Landmaatschappij, Natuur en Bos, departement Omgeving en departement Landbouw & Visserij zetelen. Ik bereid momenteel, samen met collega Peeters, een nota Vlaamse Regering voor waarin de verdere aanpak voor rivierherstel Leie wordt uitgetekend.